

Waardering van leefbaarheid en woonomgeving

Burgerpeiling Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta 2015

In de Eemsdelta zijn verschillende ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de leefbaarheid. Naast de toenemende ontgroening en vergrijzing, de bevolkingsdaling en de beperkte werkgelegenheid gaat het bijvoorbeeld om de aardbevingen door gaswinningen. Leefbaarheid is een breed en veelomvattend begrip. Wij omschrijven het als de mate waarin de omgeving aansluit bij de eisen en wensen die er door de mens aan worden gesteld. In deze factsheet gaan we in op de ervaren leefbaarheid in de Eemsdelta, ofwel het oordeel van de bewoners zelf over de leefbaarheid.

In het kort

- De inwoners van de Eemsdelta beoordelen de leefbaarheid met een 7,2. Dat is iets lager dan het landelijke en provinciale gemiddelde.
- Over het algemeen zijn de inwoners van de Eemsdelta tevreden met hun woonomgeving: bijna drie kwart van de mensen is (zeer) tevreden). In Delfzijl is het aandeel mensen dat tevreden is met de woonomgeving in vergelijking tot de andere gemeenten het laagst.
- De bewoners zijn vooral tevreden met de grootte van de eigen woning. Iets minder tevreden zijn ze met het onderhoud, de toegang tot snel internet en de energiezuinigheid. Ze zijn vooral ontevreden over de waardeontwikkeling van de woning.
- Vier op de tien inwoners voelt zich sterk verantwoordelijk voor de leefbaarheid in de buurt en bijna de helft heeft dat gevoel voor de veiligheid in de buurt.

Tevredenheid met de leefbaarheid in woonomgeving

Hoe tevreden bent u met de leefbaarheid in uw woonomgeving? Aan de inwoners is gevraagd om hun oordeel in een cijfer uit te drukken.

7.2

Gemiddeld waarden de inwoners van de Eemsdelta de leefbaarheid met een 7,2

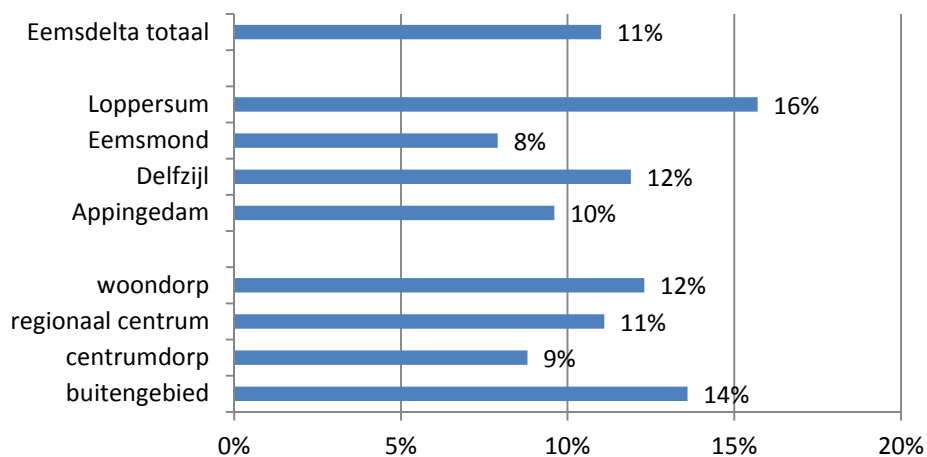
Deze waardering is iets lager dan het landelijke en provinciale gemiddelde. In 2014 werd de leefbaarheid in de eigen woonbuurt landelijk beoordeelt met een 7,4 en in Groningen met een 7,3 (CBS 2015).

Tabel 1. Tevredenheid over de leefbaarheid (gemiddeld rapportcijfer)

Gemeente		Type dorp	
Eemsmond	7,4	centrumdorp	7,3
Delfzijl	7,2	regionaal centrum	7,3
Appingedam	7,2	buitengebied	7,2
Loppersum	7,1	woondorp	7,1

De meeste mensen beoordelen de leefbaarheid in hun woonomgeving met een voldoende. Tussen de 80 en 90% doet dat. Maar dat betekent ook dat toch nog een grote groep mensen de leefbaarheid minder goed beoordeelt. Voor de gehele regio Eemsdelta geeft 11% van de inwoners een cijfer onder de 6 (figuur 1). In de gemeente Loppersum, en in mindere mate in Delfzijl, is het percentage mensen dat de leefbaarheid minder goed beoordeelt boven het regionale gemiddelde. In Eemsmond zijn naar verhouding de minste mensen die de leefbaarheid met een onvoldoende waarden. Inwoners van de centrumdorpen beoordelen de leefbaarheid beter dan in de andere type dorpen.

Figuur 1. Percentage mensen dat een onvoldoende geeft voor de leefbaarheid

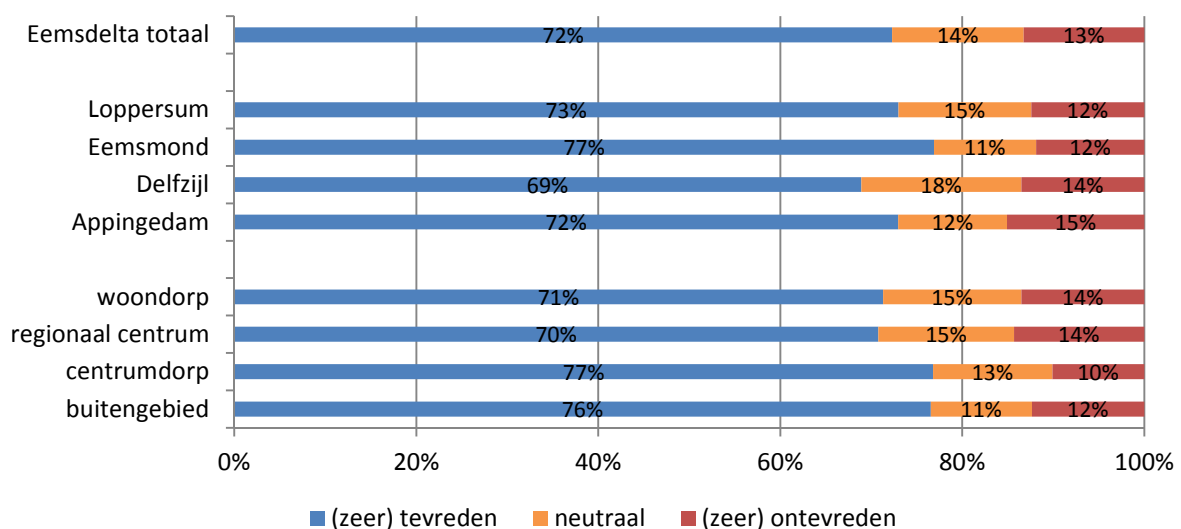
We zien een aantal opmerkelijke verschillen tussen groepen mensen:

- Vooral 65 plussers beoordelen de leefbaarheid met een voldoende (94%). Ook het merendeel van de andere leeftijdsgroepen oordelen goed over de leefbaarheid, maar toch zien we bij deze groepen meer mensen die de leefbaarheid met een onvoldoende waarderen.
- Het zijn vooral de huishoudens met kinderen die de leefbaarheid met een onvoldoende waarderen (15% geeft dat aan).
- Of men al langer in een buurt woont heeft geen directe invloed op de waardering van de woonomgeving. Wel van belang is de (sociale) binding met de omgeving die men heeft. Drie op de tien mensen die aangeven een minder goede sociale binding te ervaren, geven een onvoldoende tegenover 5% van de mensen die een sterke sociale binding ervaren.

Tevredenheid met huidige woonomgeving (dorp of buurt)

Over het algemeen zijn de inwoners van de Eemsdelta tevreden met hun woonomgeving. Bijna drie kwart van de mensen is (zeer) tevreden, 14% is neutraal van mening en 13% is (zeer) ontevreden. In Delfzijl is het aandeel mensen dat tevreden is met de woonomgeving in vergelijking tot de andere gemeenten het laagst. Tegelijk zien we dat bewoners van woondorpen en regionale centra minder vaak tevreden met de eigen woonomgeving dan bewoners van het buitengebied en centrumdorpen.

Figuur 2. Tevredenheid met de eigen woonomgeving (%)

Opvallende verschillen tussen diverse groepen zijn:

- Hoe ouder men wordt, hoe meer tevreden men is met de eigen woonomgeving. Zo geeft rond de 20% van de 18-34 jarigen aan (zeer) ontevreden met de eigen woonomgeving te zijn, tegenover 8% van de 65-plussers.
- Huishoudens met kinderen zijn minder tevreden met de eigen woonomgeving dan huishoudens zonder kinderen of alleenstaanden; 16% van de huishoudens met kinderen geven aan (zeer) ontevreden te zijn, tegenover 10% van de overige huishoudens.
- Hoe hoger het inkomen, hoe vaker de inwoners van de Eemsdelta aangeven dat ze (zeer) tevreden zijn met hun woonomgeving.
- Dat zien we ook terug bij het opleidingsniveau: hoe hoger de opleiding hoe meer tevreden men is.
- Mensen met een koopwoning geven iets vaker aan (zeer) tevreden te zijn dan mensen die in een huurwoning wonen.

Tabel 2. Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is met de woonomgeving, 2013 en 2015

	2013	2015
Appingedam	74%	72%
Delfzijl	65%	69%
Eemsmond	73%	77%
Loppersum	76%	73%
Eemsdelta totaal	71%	72%

Bron: bewonersenquête Eemsdelta 2013, 2015

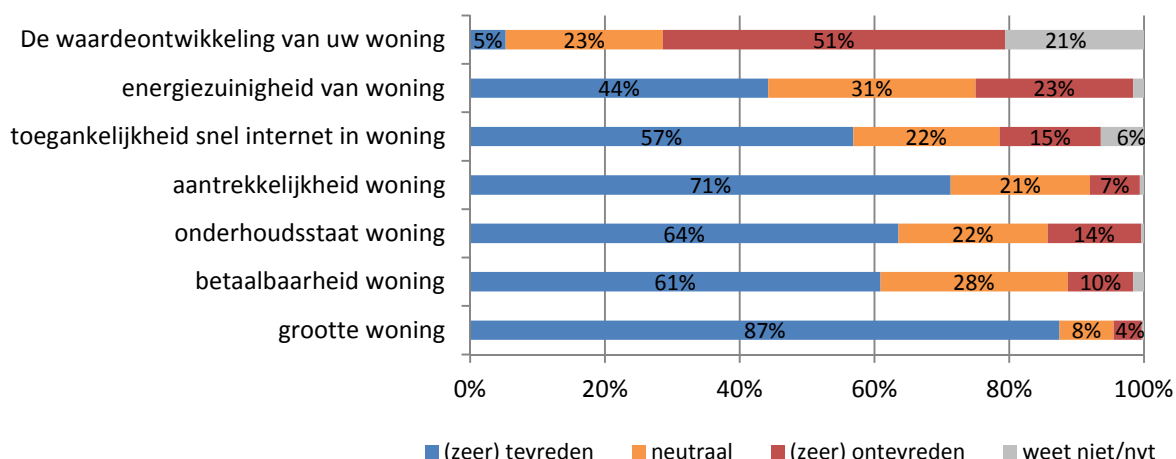
We zien een aantal veranderingen ten opzichte van de vorige burgerpeiling die in het kader van de woon- en leefbaarheidsmonitor 2013 werd gedaan (RIGO 2014). Voor de Eemsdelta als totaal is een kleine stijging zichtbaar in het aandeel (zeer) tevreden mensen. Verder zien we een stijging in Delfzijl en Eemsmond van het aandeel tevreden mensen, in Appingedam en Loppersum een daling (tabel 2). In 2012 bleek dat het percentage tevreden mensen landelijk een stuk hoger lag (86%), net als in de provincie Groningen als geheel (84%) (WoOn 2012).

Tevredenheid met de eigen woning

Aan de respondenten is tevens gevraagd hoe tevreden ze zijn met een aantal aspecten van de eigen woning¹, waaronder de energiezuinigheid, de waardeontwikkeling en de staat van onderhoud. De inwoners van de Eemsdelta zijn over de meeste van deze aspecten in het algemeen tevreden (figuur 3). Dat geldt met name voor de grootte van de woning. Iets minder tevreden zijn ze met de onderhoudsstaat, de toegang tot snel internet en de energiezuinigheid. Maar wat vooral opvalt is het negatieve oordeel over de waardeontwikkeling van de woning: meer dan de helft van de inwoners zegt hier (zeer) ontevreden mee te zijn. Bekijken we alleen de mensen met een koopwoning dan is zelfs 75% van de mensen ontevreden.

¹ Vergelijking met vorige meting (RIGO 2013) is niet mogelijk door een ander type vraagstelling.

Figuur 3. Tevredenheid met verschillende aspecten van de woning, Eemsdelta totaal (%)

Inwoners in de gemeente Loppersum zijn het minst vaak (zeer) tevreden met de toegankelijkheid tot snel internet en de energiezuinigheid van hun woning. Dat geldt ook voor de inwoners van het buitengebied (zie de tabellen 3 en 4).

Tabel 3. Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is met aspecten van woning, naar gemeente (%)

	Appingedam	Delfzijl	Eemsmond	Loppersum
grootte woning	89%	86%	88%	89%
betaalbaarheid woning	62%	60%	59%	66%
onderhoudsstaat woning	62%	64%	64%	65%
aantrekkelijkheid woning	73%	71%	71%	72%
toegankelijkheid snel internet in woning	61%	59%	53%	51%
energiezuinigheid van woning	46%	44%	45%	41%

Tabel 4. Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is met aspecten van woning, naar type dorp (%)

	buitengebied	centrumdorp	regionaal centrum	woondorp
grootte woning	91%	88%	87%	88%
betaalbaarheid woning	69%	60%	57%	69%
onderhoudsstaat woning	66%	68%	64%	60%
aantrekkelijkheid woning	81%	73%	70%	72%
toegankelijkheid snel internet in woning	24%	51%	61%	58%
energiezuinigheid van woning	35%	46%	47%	39%

In de volgende tabel worden de antwoorden van mensen met een huurwoning en koopwoning vergeleken. We zien vooral grote verschillen in het oordeel over de betaalbaarheid, de onderhoudsstaat en de energiezuinigheid van de woning. Bewoners met een huurwoning zijn hier minder tevreden mee dan eigenaar-bewoners. Zo is 17% van de huurders (zeer) ontevreden met de betaalbaarheid van de woning, tegenover 5% van de mensen met een koop woning. Twee op de tien huurders is ontevreden met de onderhoudsstaat, tegenover 10% van de kopers. De grootste verschillen zien we in het oordeel over de energiezuinigheid: meer dan eenderde van de huurders is hier ontevreden over, terwijl 16% van de kopers dat vindt.

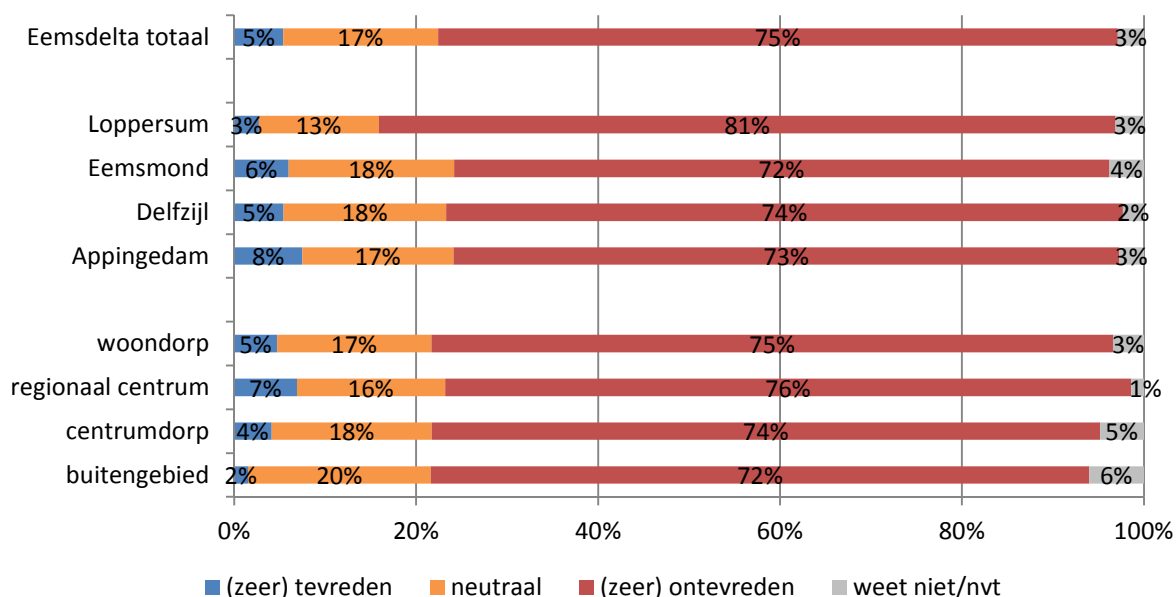
Tabel 5. Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is met aspecten van woning, naar huur/koop woning (%)

	koop	huur
grootte woning	91.4%	81.7%
betaalbaarheid woning	75.2%	39.9%
onderhoudsstaat woning	72.4%	50.8%
aantrekkelijkheid woning	76.7%	63.7%
toegankelijkheid snel internet in woning	58.5%	54.3%
energiezuinigheid van woning	51.0%	34.4%

Het oordeel over de *waardeontwikkeling van de woning* bekijken we apart vanwege het afwijkende beeld. We presenteren alleen het oordeel van de mensen met een *koopwoning*. Duidelijk is dat de inwoners in Loppersum negatiever zijn over de waardeontwikkeling van hun (koop)woning dan in de andere drie gemeenten. De verschillen in ontevredenheid over de waarde ontwikkeling van de woning is tussen de verschillende typen dorpen minder duidelijk te zien.

Het is tot op heden een landelijke trend dat de waarde van woningen daalt. Zo bedroeg de gemiddelde woningwaarde in 2014 211 duizend euro en lag daarmee onder het niveau van 2007 (CBS 2014). De waardedaling is voorlopig dan ook een algemene ontwikkeling op de woningmarkt. Echter de aardbevingen en bodemdaling door gaswinning zullen een versterkend effect hebben, wat nader onderzocht wordt in een grootschalig woningmarktonderzoek in het aardbevingsgebied (OTB, te verschijnen).

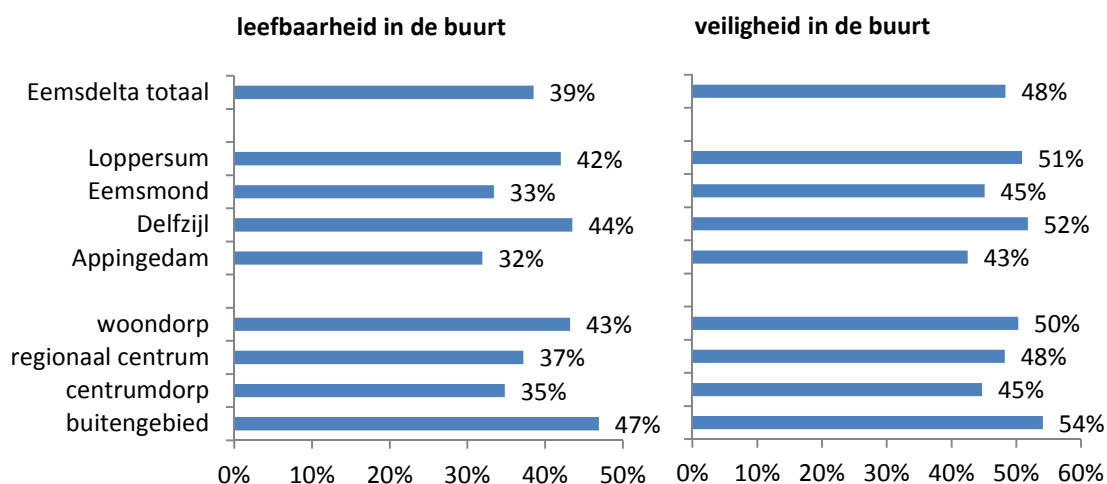
Figuur 5. Oordeel over de waardeontwikkeling van de eigen woning (% , mensen met een koopwoning)

Eigen verantwoordelijkheid voor leefbaarheid en veiligheid

In de gehele regio Eemshaven voelen vier op de tien inwoners zich sterk verantwoordelijk voor de leefbaarheid in de buurt en 48% voor de veiligheid. Ten opzichte van de eerdere meting is dit verantwoordelijkheidsgevoel voor beide aspecten gedaald. In 2013 voelde 47% zich verantwoordelijk voor de leefbaarheid en 57% voor de veiligheid (RIGO 2013). Wat vooral opvalt zijn de onderlinge gemeentelijke verschillen (tabel 6).

Figuur 6. aandeel mensen dat zich (heel) sterk verantwoordelijk voelt voor de leefbaarheid en de veiligheid in de buurt

Tabel 6. aandeel mensen dat zich (heel)sterk verantwoordelijk voelt voor leefbaarheid en veiligheid, 2013 en 2015

	leefbaarheid in de buurt		veiligheid in de buurt	
	2013	2015	2013	2015
Appingedam	50%	32%	61%	43%
Delfzijl	42%	44%	51%	52%
Eemsmond	50%	33%	60%	45%
Loppersum	53%	42%	61%	51%
Eemsdelta totaal	47%	39%	57%	48%

In hoeverre mensen zich verantwoordelijk voelen voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt verschilt naar achtergrondkenmerken:

- Mensen in de leeftijdsgroep van 18-34 jaar voelen zich minder verantwoordelijk dan de oudere leeftijdsgroepen. Voor leefbaarheid voelen twee op de tien jongeren zich (heel) sterk verantwoordelijk, terwijl in de andere leeftijdsgroepen vier op de tien mensen datzelfde ervaren.
- Voor veiligheid voelt een derde van de jongeren zich verantwoordelijk. Binnen de oudere leeftijdsklassen is dat meer dan de helft van de mensen.
- Gezinnen met kinderen voelen zich naar verhouding meer verantwoordelijk voor de leefbaarheid en de veiligheid in de buurt dan gezinnen zonder kinderen en dan alleenstaanden.
- Ditzelfde geldt tevens voor mensen met een koopwoning; 42% van de kopers voelt zich (heel) sterk verantwoordelijk voor de leefbaarheid, tegenover 33% van de huurders. Voor veiligheid is dat 52% en 43%.

Literatuur

CBS (2015). Veiligheidsmonitor 2014.

CBS (2014).

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bouwen-wonen/publicaties/artikelen/archief/2014/2014-4102-wm.htm>

RIGO (2014). Het woon- en leefklimaat in ontwikkeling. Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta.

WoOn (2012). <https://www.woononderzoek.nl/quickstep/QsBasicForMaster.aspx>

Colofon

Datum: oktober 2015

Opdrachtgever: Stuurgroep Wonen en Voorzieningen Eemsdelta

Auteur: Carola Simon (c.simon@sociaalplanbureaugroningen.nl)

Sociaal Planbureau Groningen

www.sociaalplanbureaugroningen.nl

We danken alle inwoners van de Eemsdelta die hebben meegewerkt aan dit onderzoek

Waardering van voorzieningen, vervoer en werk

Burgerpeiling Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta 2015

Een afname van het inwoneraantal heeft gevolgen voor het voorzieningenniveau. Er zal immers niet overal voldoende vraag zijn om voorzieningen, zoals de supermarkt of de school, open te houden in elk dorp. Een van de doelstellingen van het Woon- en Leefbaarheidsplan Eemsdelta is het concentreren van voorzieningen in de grotere dorpen om op deze manier de kwaliteit te verhogen. Daarbij zal de bereikbaarheid worden verbeterd. Hoe ervaren de inwoners de kwaliteit van voorzieningen? Hoe kijken ze tegen bepaalde vervoersaspecten aan? Tegelijk is het zaak om voldoende werkgelegenheid te creëren, zodat mensen in de regio blijven wonen. Hoe oordelen de bewoners over het aanbod van werk?

In het kort

- Over het algemeen zijn de inwoners van de Eemsdelta tevreden met de kwaliteit van de voorzieningen in de directe woonomgeving. Het minst tevreden zijn ze met de pinautomaat, thuiszorg en de verschillende vrijetijdsvoorzieningen, zoals ontmoetingsplekken, speelplekken voor kinderen en de mogelijkheid tot buitenrecreatie.
- Opvallend is de lage tevredenheid met de voorzieningen in de woondorpen. Zo vinden vier op de tien inwoners dat de pinautomaat niet voldoende aanwezig is.
- Een kwart van de bewoners is (zeer) ontevreden over de veiligheid van voetpaden en fietspaden.
- De toegankelijkheid en de frequentie van het openbaar vervoer worden over het algemeen positief gewaardeerd. In Eemsum is men duidelijk meer tevreden, terwijl in Loppersum en Delfzijl bijna een kwart van de mensen ontevreden is met de frequentie van het openbaar vervoer. In het buitengebied en de woondorpen is dat zelfs eenderde van de mensen.
- De inwoners van de Eemsdelta zijn kritischer over de werkgelegenheid in de regio. Zes op de tien mensen in de leeftijd 18-64 jaar zijn ontevreden over de totale hoeveelheid werk in de directe woonomgeving.

Tevredenheid met de kwaliteit van voorzieningen

In de vragenlijst is aan de inwoners van de Eemsdelta gevraagd een oordeel te geven over de kwaliteit van een aantal basisvoorzieningen. We presenteren alleen de meningen van de mensen die gebruik maken van de desbetreffende voorziening in de directe woonomgeving.

Winkels en pinautomaat

De dagelijkse boodschappen worden door de meeste mensen in de supermarkt of buurtsuper gedaan. Ongeveer acht op de tien mensen is tevreden met de kwaliteit van deze voorziening in de eigen woonomgeving. We zien wel grote verschillen tussen de gemeenten. In Appingedam is men hier vooral tevreden over, in Loppersum en Delfzijl zijn dat een stuk minder mensen. Verder valt op de kwaliteit van de supermarkt vooral een lage waardering krijgt in de woondorpen; 16% van de mensen is zelfs (zeer) ontevreden. We zien minimale veranderingen met de burgerpeiling uit 2013, met de kanttekening dat destijds gevraagd is naar de waardering van winkels voor dagelijkse boodschappen in het algemeen.

Over de aanwezigheid van de pinautomaat is tweederde van de bewoners tevreden. Dat is iets hoger dan in de peiling uit 2013. Wat vooral opmerkelijk is, is de lage waardering van deze voorziening in de woondorpen. Slechts eenderde is hier tevreden met het aanbod van de pinautomaten, en bijna vier op de tien inwoners zeggen hier (zeer) ontevreden mee te zijn.

Tabel 1. Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is over de winkel en aanwezigheid pinautomaat (exclusief respondenten die aangeven voorziening niet te gebruiken of niet aanwezig)

	Buurtsuper, supermarkt	pinautomaat
Eemsdelta totaal	78%	66%
Appingedam	90%	69%
Delfzijl	73%	59%
Eemmond	82%	74%
Loppersum	62%	68%
buitengebied	73%	65%
centrumdorp	75%	78%
regionaal centrum	87%	68%
woondorp	43%	34%

Onderwijs en kinderopvang

Driekwart van de inwoners van de Eemsdelta is tevreden met de kwaliteit van de basisschool en zeven op de tien met de kinderopvang en peuterspeelzaal. Nemen we alleen de waardering mee van de huishoudens mer kinderen dan oordeelt acht op de tien inwoners positief. In Delfzijl en Loppersum krijgt de basisschool een iets lagere waardering, de kinderopvang in Loppersum. Verder is met name in het buitengebied en de woondorpen de tevredenheid voor deze voorzieningen laag.

Tabel 2. Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is met basisschool en kinderopvang (exclusief respondenten die aangeven voorziening niet te gebruiken)

	Totaal mensen dat gebruik maakt van:		Huishoudens met kinderen:	
	Basisschool	Kinderopvang/ peuterspeelzaal	Basisschool	Kinderopvang/ peuterspeelzaal
Eemsdelta totaal	74%	69%	82%	79%
Appingedam	75%	65%	92%	79%
Delfzijl	71%	68%	80%	80%
Eemmond	80%	79%	85%	84%
Loppersum	72%	63%	75%	68%
buitengebied	63%	63%	79%	71%
centrumdorp	84%	78%	80%	89%
regionaal centrum	76%	72%	84%	86%
woondorp	63%	55%	68%	68%

Huisarts en thuiszorg

Het eerste aanspreekpunt voor mensen die zorg nodig hebben, is veelal de huisarts. De inwoners van de Eemsdelta zijn over het algemeen positief over de huisarts. In de totale regio is 86% (zeer) tevreden. De inwoners van Delfzijl en Appingedam zijn dat naar verhouding wat minder, de inwoners van Eemmond en Loppersum juist wat meer. Ook de mensen in de woondorpen en het buitengebied zijn wat minder positief, maar ook daar is nog altijd acht op de tien mensen (zeer) tevreden. Over de thuiszorg is men wat minder tevreden. Van de mensen die aangeven hier gebruik van te maken is 61% positief. Het laagst is de tevredenheid in de gemeente Delfzijl en de woondorpen.

Tabel 3. Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is over zorgvoorzieningen (exclusief respondenten die aangeven voorziening niet te gebruiken)

	Huisarts	Thuiszorg
Eemsdelta totaal	86%	61%
Appingedam	85%	61%
Delfzijl	82%	55%
Eemsmond	90%	73%
Loppersum	91%	61%
buitengebied	82%	65%
centrumdorp	94%	66%
regionaal centrum	85%	63%
woondorp	80%	51%

Vrijetijd (sport, spel en ontmoeting)

Vrije tijd is de tijd die men niet hoeft te besteden aan verplichte of noodzakelijke activiteiten, zoals werk, studie en zorg. Goede voorzieningen om deze vrije tijd in door te brengen zorgen voor een beter woon- en leefkwaliteit. Thissen (2010) stelt dat ontmoetingsplaatsen een voorwaarde zijn voor een goede leefbaarheid. Ontmoetingsplaatsen zorgen voor een breder sociaal netwerk en meer sociale vitaliteit. Over de kwaliteit van de ontmoetingsplekken, als buurthuizen en wijkcentra, maar ook sportvoorzieningen en speelplekken voor kinderen, verschillen de meningen van de inwoners van de Eemsdelta.

Tabel 4. Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is over sport, ontmoeting en spel (exclusief respondenten die aangeven voorziening niet te gebruiken)

	ontmoetingsplekken	sportvoorzieningen	speelmogelijkheden voor kinderen	mogelijkheid tot buitenrecreatie
Eemsdelta totaal	53%	63%	54%	46%
Appingedam	48%	58%	56%	42%
Delfzijl	50%	60%	58%	46%
Eemsmond	56%	69%	52%	53%
Loppersum	59%	64%	47%	41%
buitengebied	54%	59%	42%	46%
centrumdorp	55%	71%	51%	44%
regionaal centrum	49%	62%	57%	47%
woondorp	59%	57%	53%	46%

Iets meer dan de helft van de inwoners is tevreden over de ruimten gericht op ontmoeting. In vergelijking tot 2013 zien we hier een lichte afname van 56% naar 53% tevreden mensen. In Delfzijl vinden we de meeste mensen die ontevreden zijn over deze locaties, namelijk 13%, tegenover 10% in de andere gemeenten. Ook is men minder tevreden over deze voorzieningen in de regionale centra.

De sportvoorzieningen krijgen de hoogste waardering met 63% tevreden mensen. Opvallend is dat in Eemsmond mensen meer tevreden zijn dan elders. Hetzelfde geldt voor de centrumdorpen. De laagste waardering zien we in de woondorpen en het buitengebied.

Net als bij de ontmoetingsplekken is ook meer dan de helft van de inwoners tevreden met de kwaliteit van de speelmogelijkheden van kinderen. Dit komt ook terug uit eerder onderzoek in Groningen (SPG 2014). In dit onderzoek geeft 13% van de gebruikers (voornamelijk de ouders van

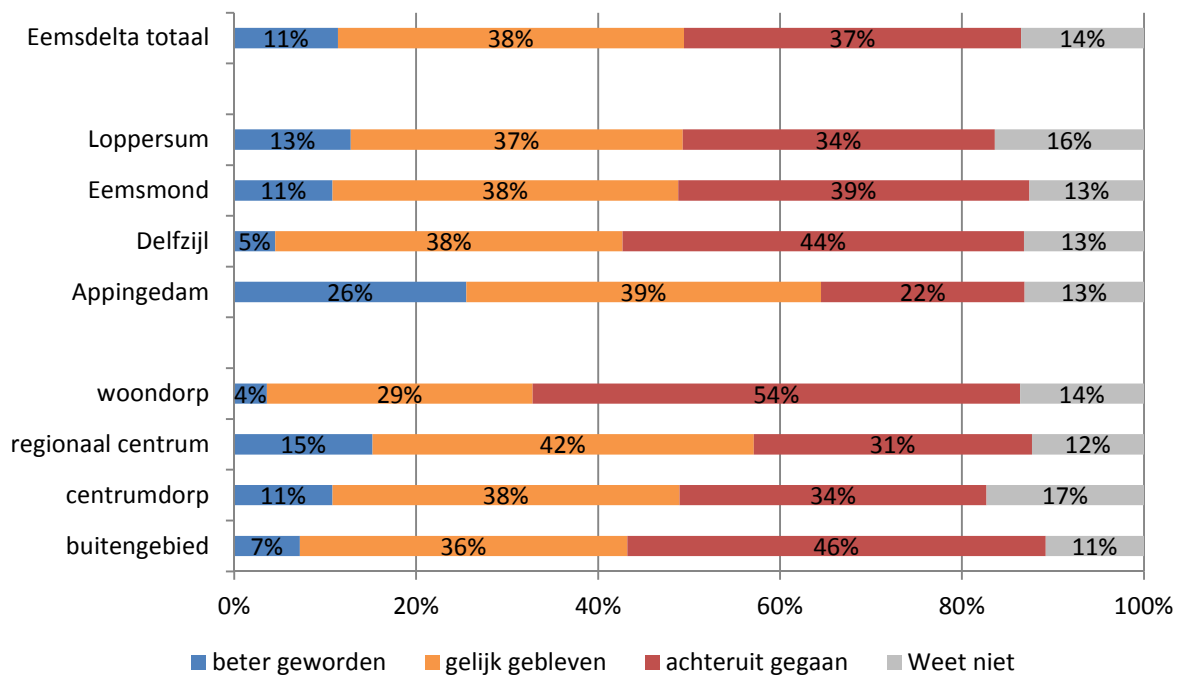
kinderen) aan dat ze ontevreden zijn met de speelplekken, in de Eemsdelta is dat 15%. Overigens blijkt dat de speelmogelijkheden voor kinderen als één van de belangrijkste voorziening in de directe woonomgeving worden gezien, naast de buurtsuper, de huisarts en de pinautomaat. Daarbij is dit de voorzieningen waarvoor mensen het meest bereid zijn om deze zelf te exploiteren (SPG 2014).

De laagste waardering krijgen de buitenrecreatiemogelijkheden, en dat vooral in Loppersum en Appingedam.

Ontwikkeling voorzieningenniveau

Hoe heeft het voorzieningenniveau zich ontwikkeld? Is dat de laatste jaren beter geworden of juist achteruit gegaan? Uit de antwoorden van de respondenten blijkt dat de inwoners van de Eemsdelta het voorzieningenaantal niet zien veranderen (38%) of dat het achteruit is gegaan (37%). Wat opvalt is het hoge aandeel bewoners in Delfzijl dat het aanbod van voorzieningen minder vindt dan 5 jaar geleden (44%). In Appingedam zegt daarentegen een kwart van de bewoners dat het voorzieningenniveau beter is geworden. Ook in de woondorpen en het buitengebied ziet het merendeel van de mensen een achteruitgang.

Figuur 1. Hoe heeft het voorzieningenniveau zich in de afgelopen 5 jaar ontwikkeld? (%)

Significante verschillen bij vergelijking naar achtergrondkenmerken:

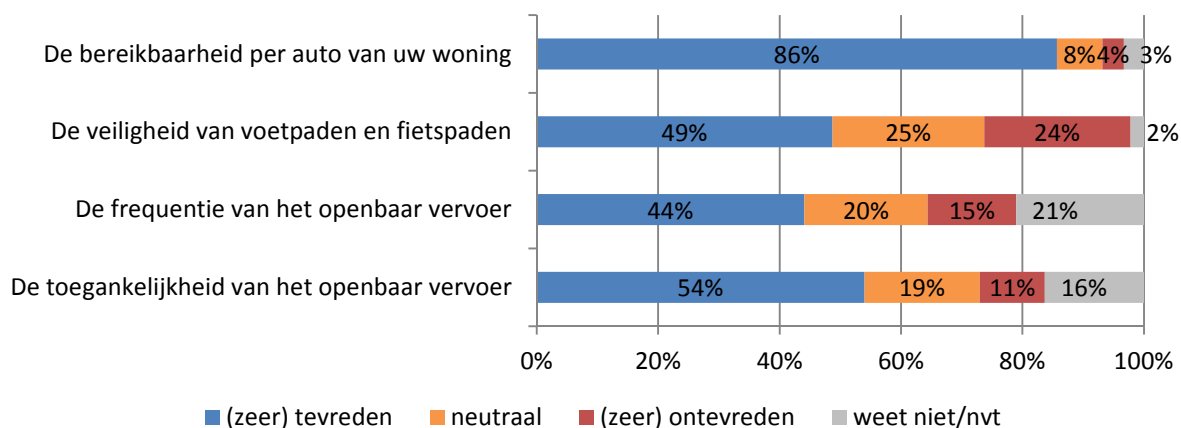
- Mensen in de jongere en middel leeftijdsklasse geven eerder dan ouderen aan dat het voorzieningenniveau achteruit is gegaan. Vier op de tien 18-49 jarigen zeggen dit, tegenover eenderde van de 65-plussers.
- Naar verhouding zien we dat meer gezinnen met kinderen het voorzieningenniveau achteruit zien gaan.
- Hoe hoger het inkomen hoe vaker men een achteruitgang ziet in het voorzieningenniveau.

Oordeel over verschillende vervoersaspecten

Aan de respondenten is verder gevraagd hoe tevreden ze zijn met een aantal vervoersaspecten, waaronder het openbaar vervoer, de veiligheid van wandel- en fietspaden en het bereik van de eigen woning. Wat opvalt is dat bijna een kwart van de bewoners (zeer) ontevreden is over de veiligheid

van voetpaden en fietspaden. In Appingedam en Loppersum ligt dat percentage nog wat hoger, namelijk 28% en 27%. Dat geldt ook voor de woondorpen met 28% ontevreden mensen en het buitengebied met 26% ontevreden mensen (figuur 2, tabel 5).

Figuur 2. Mate van tevredenheid met verschillende vervoersaspecten in de woonomgeving, Eemsdelta (%)

Over de toegankelijkheid en de frequentie van het openbaar vervoer zijn de meeste mensen positief of neutraal van mening. Wanneer we ervan uitgaan dat de mensen mensen die hier geen mening over hebben geen gebruik maken van het openbaar vervoer, en daarom niet meenemen in de analyse dan is 56 % tevreden met de frequentie en 65% met de toegankelijkheid (zie ook tabel 5). In 2013 is gevraagd naar de tevredenheid van het openbaar vervoer is het algemeen. Destijds was 61% van de inwoners in de Eemsdelta hier tevreden over. In Eemsmond is men duidelijk meer tevreden met het openbaar vervoer dan in de andere drie gemeenten. In Loppersum en Delfzijl is bijna een kwart van de mensen ontevreden met de frequentie van het openbaar vervoer. In het buitengebied en de woondorpen is dat zelfs eenderde van de mensen.

Tabel 5. Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is met verschillende vervoersaspecten

	De toegankelijkheid van het openbaar vervoer*	De frequentie van het openbaar vervoer*	De veiligheid van voetpaden en fietspaden	De bereikbaarheid per auto van uw woning
Eemsdelta totaal	65%	56%	49%	86%
Appingedam	63%	55%	47%	81%
Delfzijl	59%	49%	50%	86%
Eemsmond	76%	68%	51%	89%
Loppersum	62%	55%	42%	86%
buitengebied	53%	46%	31%	85%
centrumdorp	69%	62%	49%	89%
regionaal centrum	69%	59%	52%	83%
woondorp	52%	44%	45%	88%

*Percentages exclusief de mensen die 'weet niet/niet van toepassing hebben ingevuld

Opvallende verschillen tussen diverse groepen in de Eemsdelta zijn:

- Met betrekking tot het openbaar vervoer zien we vooral verschillen naar leeftijd. Van de gebruikers zijn vooral de 35-49 jarigen ontevreden hierover. Zo waardeert 19% de toegankelijkheid negatief en 27% de frequentie. 18-34 jarigen zijn juist wat positiever of neutraal van mening: 4% is ontevreden over de toegankelijkheid, 14% over de frequentie. Bij de andere leeftijdscategorieën ligt het aandeel ontevreden mensen over het openbaar vervoer rond de 15%.

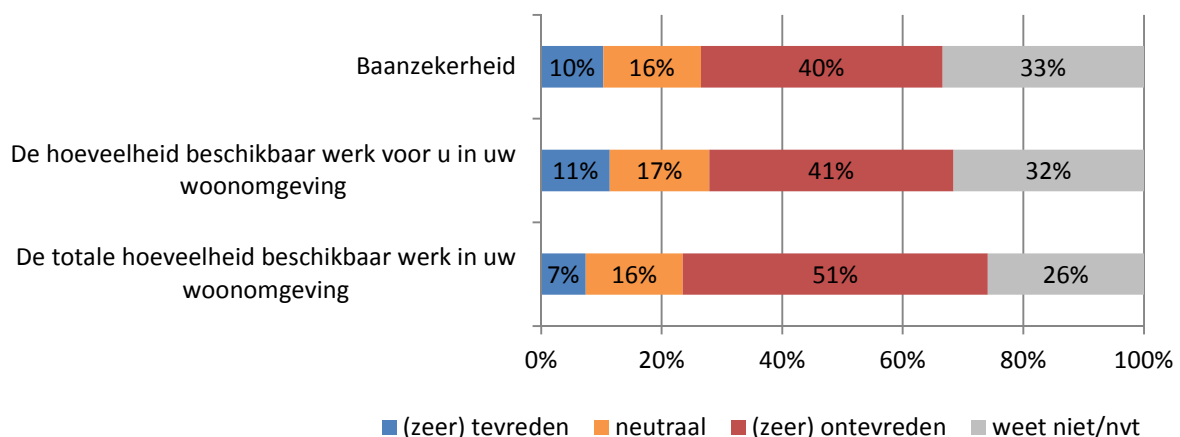
- We zien meer verschillen tussen de diverse groepen bij de tevredenheid over de veiligheid van wandel- en fietspaden. Met name vrouwen waarderen de veiligheid van wandel- en fietspaden niet goed; 28% van de vrouwen is ontevreden tegenover 20% van de mannen.
- Verder zijn mensen in de leeftijdsgroepen 35-49 en 59-64 minder tevreden over de veiligheid van wandel- en fietspaden.
- Dat geldt ook voor de huishoudens met en zonder kinderen; respectievelijk 28% en 25% is (zeer) ontevreden tegenover 20% van de alleenstaanden.

Oordeel over verschillende werkgelegenheidsaspecten

De inwoners van de Eemsdelta zijn kritischer over de werkgelegenheid in de regio. De helft van de mensen is ontevreden over de totale hoeveelheid werk in de directe woonomgeving en vier op de tien mensen is dat over de baan zekerheid en de beschikbaarheid van werk voor zichzelf. Bekijken we deze percentages exclusief de 65-plussers, dan is de waardering aanzienlijk negatiever: 62% is dat over de totale hoeveelheid werk, 54% over de beschikbaarheid werk voor zichzelf, 50% over de baan zekerheid.

Wat verder opvalt is dat wat minder mensen ontevreden zijn over de baan zekerheid in Loppersum (tabel 6). In Appingedam en Delfzijl is men juist wat negatiever over de totale hoeveelheid beschikbaar werk. Wanneer we de typen dorpen vergelijken dan zien we duidelijk terug dat inwoners van het buitengebied wat meer tevreden zijn over de werkgelegenheid dan elders.

Figuur 3. Mate van tevredenheid met het aanbod van werk in de woonomgeving, Eemsdelta (%)

Tabel 6. Aandeel mensen dat (zeer) ontevreden is met verschillende werkgelegenheidsaspecten

	De totale hoeveelheid beschikbaar werk	De hoeveelheid beschikbaar werk voor u	Baan zekerheid
Eemsdelta totaal	51%	41%	40%
Appingedam	54%	41%	43%
Delfzijl	52%	42%	41%
Eemsmond	48%	38%	41%
Loppersum	49%	41%	33%
buitengebied	38%	24%	33%
centrumdorp	53%	41%	35%
regionaal centrum	51%	42%	42%
woondorp	50%	41%	41%

Enkele opvallende verschillen tussen diverse groepen:

- 18-34 en 35-49 jarigen zijn minder tevreden over de beschikbaarheid van werk dan 50-64 jarigen.
- Meer mensen met een middelhoge opleiding zijn ontevreden hierover: 60% geeft dat aan tegenover 41% lager opgeleiden en 49% hoger opgeleiden.

Literatuur

RIGO (2014). Het woon- en leefklimaat in ontwikkeling. Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta.

Sociaal Planbureau Groningen (2014). Kwaliteit van voorzieningen – mensen zijn over het algemeen tevreden.

Sociaal Planbureau Groningen (2014). Belang van voorzieningen – welke acties willen mensen ondernemen om een voorziening te behouden?

Thissen (2010). Wat houdt een dorp leefbaar en vitaal.

Colofon

Datum: oktober 2015

Opdrachtgever: Stuurgroep Wonen en Voorzieningen Eemsdelta

Auteur: Carola Simon (c.simon@sociaalplanbureaugroningen.nl)

Sociaal Planbureau Groningen

www.sociaalplanbureaugroningen.nl

We danken alle inwoners van de Eemsdelta die hebben meegewerkt aan dit onderzoek

Contacten en binding met de omgeving

Burgerpeiling Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta 2015

De overheid verwacht veel van de zelfredzaamheid van burgers. De binding en de contacten tussen mensen vormen een belangrijke inzet voor de participatiemaatschappij, ook wel de 'doe-democratie' genoemd. Mensen worden gemobiliseerd om zich meer in te zetten in de buurt of het dorp waarin ze wonen, de betrokkenheid van mensen bij hun eigen dorp of buurt wordt steeds belangrijker. Hoe is het gesteld met de contacten en binding in de Eemsdelta regio?

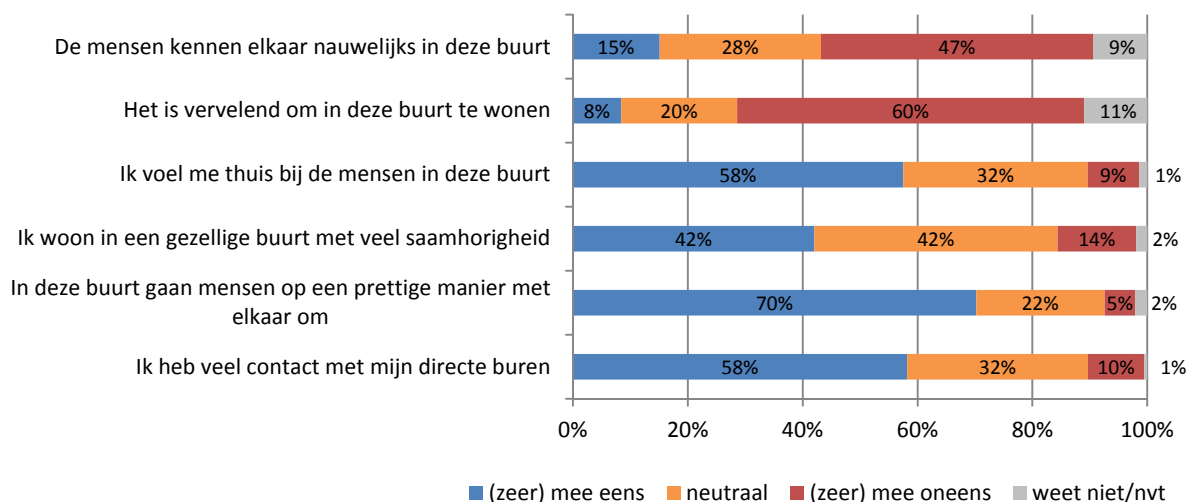
In het kort

- Inwoners van de Eemsdelta hebben naar verhouding veel contact de directe burens (58% is het met deze stelling eens). Dit is flink boven het landelijke en provinciale gemiddelde, respectievelijk 37% en 34%.
- Op basis van vier stellingen is de samengestelde indicator 'sociale cohesie in de woonbuurt' berekend. Gemiddeld scoort de Eemsdelta een 6,3. Dat is een hogere score dan in de provincie Groningen (6,1) en Nederland (6,2) (CBS 2015).
- De inwoners van Loppersum hebben een relatief sterke sociale binding; zes op de tien inwoners heeft een sterke binding. De inwoners van Appingedam blijken dat iets minder te hebben (vier op de tien mensen heeft een sterke binding). Delfzijl en Eemsmond scoren met een aandeel van 45% gemiddeld.

Sociale samenhang in de buurt

Om de mate van sociale samenhang in de buurt te meten, zijn zes stellingen voorgelegd die betrekking hebben op de sociale contacten tussen buurtbewoners en de betrokkenheid in de buurt (zie figuur 1 en tabel 1). In de Eemsdelta geeft bijna zes op de tien mensen aan veel contact te hebben met de directe burens. Dit is flink boven het landelijke (37%) en provinciale gemiddelde (34%) zoals berekend in de Veiligheidsmonitor 2014 (CBS 2015). Een vergelijkbaar beeld zien we in de antwoorden op de stelling 'de mensen kennen elkaar nauwelijks'. In de Eemsdelta is 15% van de inwoners het hier mee eens, landelijk is dat 25% en provinciaal 27%. Antwoorden op de overige stellingen komen min of meer overeen.

Figuur 1. Sociale cohesie in de buurt aan de hand van stellingen, Eemsdelta totaal (%)

Vergelijken we de resultaten van nu met de burgerpeiling uit 2013 (RIGO 2014) dan zien we dat iets meer mensen aangeven veel contact te hebben met de directe burens (58% nu, 54% in 2013) en iets minder mensen vinden dat ze in een gezellige buurt wonen met veel saamhorigheid (42% nu, 47% in 2013). Enkele opvallende punten bij een gemeentelijke vergelijking zijn:

- In Delfzijl, Eemsum en Loppersum is een stijging in het aandeel mensen dat het eens is met de stelling 'ik heb veel contact met mijn directe burens'. In Loppersum blijft dat nagenoeg gelijk;
- In Appingedam, en in minder mate in Loppersum, zijn nu minder inwoners die vinden dat mensen op een prettige manier met elkaar omgaan dan tijdens de vorige meting
- Het percentage inwoners van Appingedam dat van mening is dat er veel saamhorigheid in de buurt is, is behoorlijk afgenomen ten opzichte van 2013;
- Daarbij is in Appingedam een lichte stijging zichtbaar in het aandeel mensen dat het eens is met de stelling 'het is vervelend om in deze buurt te wonen'.

Tabel 1. Sociale cohesie in de buurt aan de hand van stellingen, percentage (zeer) mee eens

		Ik heb veel contact met mijn directe burens	In deze buurt gaan mensen op een prettige manier met elkaar om	Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid	Het is vervelend om in deze buurt te wonen ²	Ik voel me thuis bij de mensen in deze buurt ³	De mensen kennen elkaar nauwelijks in deze buurt ⁴
Appingedam	2015	58%	64%	35%	12%	50%	19%
	2013	59%	78%	56%	7%	-	-
Delfzijl	2015	59%	71%	41%	9%	57%	15%
	2013	53%	68%	43%	9%	-	-
Eemsum	2015	55%	73%	45%	8%	61%	14%
	2013	51%	70%	43%	7%	-	-
Loppersum	2015	62%	73%	50%	4%	64%	11%
	2013	58%	79%	57%	4%	-	-
Eemdelta	2015	58%	70%	42%	8%	58%	15%
	2013	54%	72%	47%	7%	-	-
Nederland	2014¹	37%	70%	43%	-	60%	25%
Groningen (PV)	2014¹	34%	66%	41%	-	57%	27%

¹ bron: Veiligheidsmonitor 2014 (CBS, 2015)

² Stelling maakt geen onderdeel uit van vragenlijst Veiligheidsmonitor

³ stelling niet vergelijkbaar met 2013 door andere vraagstelling ('Ik voel mij thuis in deze buurt')

⁴ stelling niet gevraagd in 2013

In het buitengebied zien we, behalve op de stelling 'het is vervelend om in de ze buurt te wonen', de hoogste scores. Zoals ook uit eerder onderzoek blijkt (Sociaal Planbureau Groningen 2015, Vermeij 2015) is op het platteland de sociale cohesie sterker dan in de meer verstedelijkte gebieden. Ook in de Eemdelta regio gaat dit op.

Tabel 2. Sociale cohesie in de buurt aan de hand van stellingen naar type dorp, percentage (zeer) mee eens

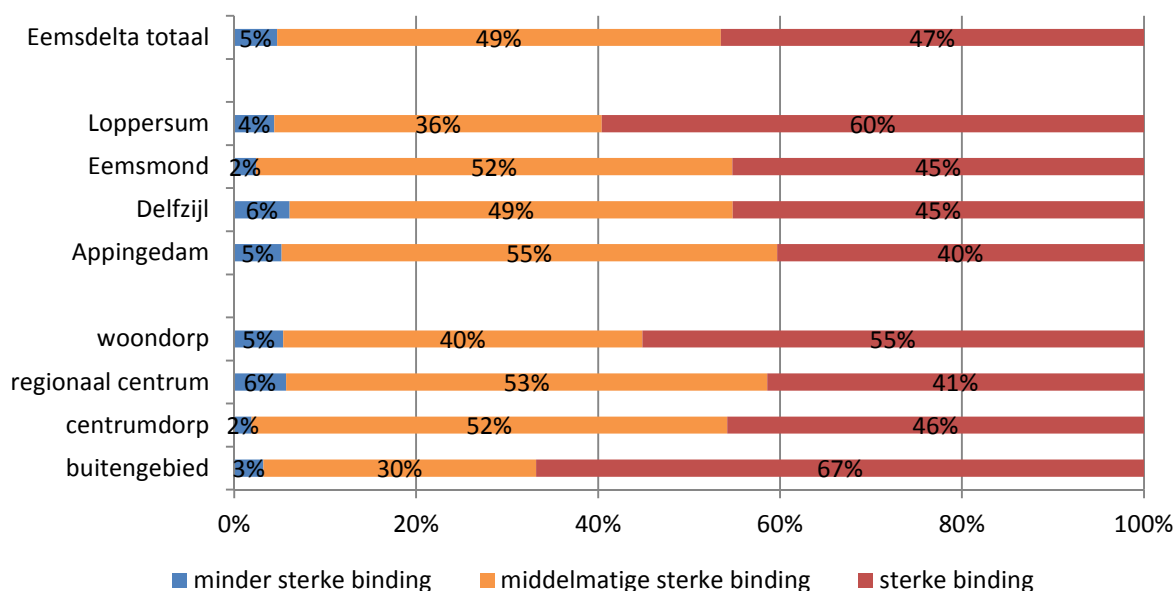
	buitengebied	centrumdorp	regionaal centrum	woondorp
Ik heb veel contact met mijn directe buren	64%	54%	58%	61%
In deze buurt gaan mensen op een prettige manier met elkaar om	83%	71%	68%	73%
Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid	51%	43%	38%	49%
Ik voel me thuis bij de mensen in deze buurt	72%	56%	55%	63%
Het is vervelend om in deze buurt te wonen	6%	5%	10%	8%
De mensen kennen elkaar nauwelijks in deze buurt	9%	13%	18%	12%

Sterke of minder sterke sociale binding?

Op basis van vier stellingen (mensen kennen elkaar nauwelijks; mensen gaan op een prettige manier met elkaar om; gezellige buurt waar veel saamhorigheid is; thuis voelen in de buurt) is de samengestelde indicator 'sociale cohesie in de woonbuurt' berekend. Deze schaalscore loopt van 0 tot 10, waarbij een hogere score overeenkomt met een positiever oordeel over de sociale cohesie. Deze score is vergelijkbaar met hoe deze score in de veiligheidsmonitor wordt berekend (CBS 2015). Gemiddeld wordt er een **6,3** gescoord op sociale cohesie. Dat is een hogere score dan in de provincie Groningen (6,1) en Nederland (6,2) (CBS 2015).

Door middel van deze schaalscore maken we een verdeling naar 'sterke', 'middelmatige' en 'minder sterke' sociale binding. De inwoners van Loppersum hebben een relatief sterke sociale binding en de inwoners van Appingedam een iets minder sterke sociale binding. Zoals ook blijkt uit eerder onderzoek en tabel 2 is de sociale binding in het buitengebied naar verhouding sterk. In de regionale centra is dat wat minder.

Figuur 2. Sociale cohesie in de woonbuurt, schaalscore (%)

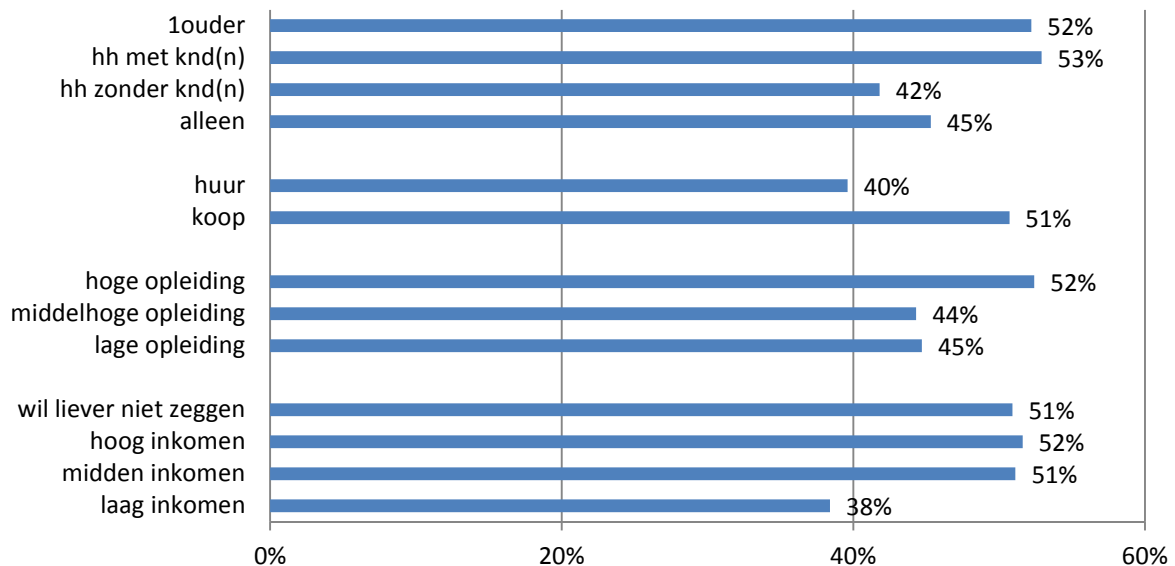

Het blijkt dat sommige groepen de sociale binding in de woonbuurt als sterker ervaren dan andere:

- Gezinnen met kinderen ervaren een sterkere binding in de vorm van contacten en betrokkenheid dan gezinnen zonder kinderen en alleenstaanden.

- Ook mensen met een koopwoning voelen een sterkere sociale binding dan mensen die een woning huren.
- Naar verhouding ervaren hoger opgeleiden een sterkere binding.
- Mensen met een lager inkomen ervaren een naar verhouding minder sterkere binding dan mensen met een middel en hoger inkomen en mensen die geen inzicht willen geven in de hoogte van hun inkomen.
- Er zijn geen opmerkelijke verschillen tussen leeftijdsgroepen.

Figuur 3. Sociale cohesie in de woonbuurt naar groepen mensen (% sterke binding)

Literatuur

CBS (2015). Veiligheidsmonitor 2014.

RIGO (2014). Het woon- en leefklimaat in ontwikkeling. Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta.

Sociaal Planbureau Groningen (2015). Lokale binding in de provincie Groningen. Een vergelijking tussen stad en platteland

Vermeij, L. (2015). Dichtbij Huis. Lokale binding en inzet van dorpsbewoners. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau

Colofon

Datum: oktober 2015

Opdrachtgever: Stuurgroep Wonen en Voorzieningen Eemsdelta

Auteur: Carola Simon (c.simon@sociaalplanbureaugroningen.nl)

Sociaal Planbureau Groningen

www.sociaalplanbureaugroningen.nl

We danken alle inwoners van de Eemsdelta die hebben meegewerkt aan dit onderzoek

Verhuisplannen en woonvoorkeuren

Burgerpeiling Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta 2015

Bevolkingsdaling ontstaat niet alleen door demografische ontwikkelingen, zoals ontgroening en vergrijzing of meer sterftegevallen dan geboortes. Verhuisbewegingen van mensen spelen ook een belangrijke rol wanneer het gaat om de ontwikkeling van het bevolkingsaantal. Bijvoorbeeld als er meer mensen vertrekken uit een gebied dan dat zich er vestigen. Mensen verhuizen om allerlei redenen. Om te gaan samenwonen, voor werk of studie of vanwege de woning zelf. Hoeveel mensen in de Eemsdelta hebben verhuisplannen? Wat zijn de motieven hiervoor en waar willen ze naar toe? Waarom willen de mensen die 'beslist niet willen verhuizen' graag blijven?

In het kort

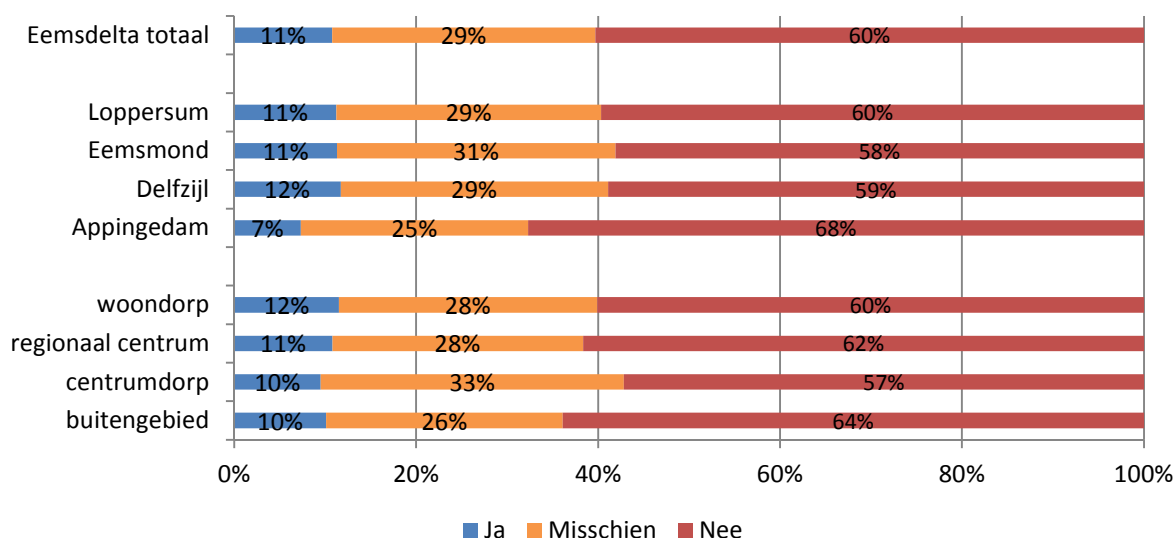
- 11% van de inwoners in de Eemsdelta wil binnen twee jaar zeker verhuizen, 29% wil dat misschien. Met name het aandeel mensen dat misschien wil verhuizen is groter dan in Nederland als geheel en de provincie Groningen.
- De belangrijkste motieven om te verhuizen zijn de aardbevingen, ontevredenheid met de huidige woning en de eigen gezondheid.
- Van de mensen die willen verhuizen, heeft 56% de voorkeur voor een koopwoning en 44% voor een huurwoning.
- Eenderde van de potentiële vertrekkers in de Eemsdelta wil in de eigen regio blijven wonen. In Appingedam willen de meeste mensen in de gemeente blijven (42%), gevolgd door Eemsdelta (26%) en Delfzijl (25%). In Loppersum wil slechts 16% dat.
- De grootste groep mensen wil echter blijven wonen waar ze wonen. Redenen zijn de tevredenheid met de woning en woonomgeving, de sfeer en contacten in de buurt en de nabijheid van familie en vrienden.

Wel of niet verhuizen

De inwoners van de Eemsdelta is gevraagd of ze van plan zijn om binnen twee jaar te verhuizen. Voor de gehele regio Eemsdelta geeft 11% van de ondervraagden aan zeker te willen verhuizen. Nemen we daarbij de groep mee die 'misschien' wil verhuizen (29%), dan gaat het om vier op de tien inwoners. Dit aandeel potentiële vertrekkers is lager dan dat er in de eerdere meting in 2013 werd gevonden. Toen gaf 14% aan zeker te willen verhuizen binnen twee jaar en 31% dat misschien te willen doen (RIGO 2013). Vooral het percentage mensen dat misschien wil verhuizen is in de Eemsdelta groter dan de landelijke en provinciale gemiddelden (WoOn 2012). In Nederland als geheel gaf 10% van de mensen aan zeker te willen verhuizen binnen twee jaar, terwijl 19% misschien wil verhuizen. In de provincie Groningen waren de percentages respectievelijk 14% en 21%.

In Appingedam is naar verhouding de kleinste groep potentiële vertrekkers, namelijk drie op de tien mensen. Wanneer we de type dorpen vergelijken, blijkt dat in de centrumdorpen de grootste groep mensen woont die eventueel wil verhuizen.

Figuur 1. Bent u van plan om binnen 2 jaar te verhuizen? (% , N=2.186)

Verschillen naar achtergrondkenmerken van de inwoners:

- Hoe ouder men wordt hoe minder vaak men wil verhuizen. Vooral in de jongere leeftijdsgroep geven naar verhouding meer respondenten aan te willen verhuizen: een kwart van de 18-34 jarigen zegt zeker te weten binnen twee jaar te verhuizen en meer dan eenderde denkt dit misschien te doen. Dit komt overeen met de landelijke trend; de binnenlandse migratie wordt vooral bepaald door jongeren tussen de 18 en 29 jaar en alleenstaanden (Latten en Kooiman 2011).
- We zien een klein verschil tussen kopers en huurders; 12% van de mensen met een koopwoning wil binnen 2 jaar verhuizen terwijl 9% van de mensen met een huurwoning dit aangeeft.
- Mensen met een lagere opleiding zijn minder verhuigeneigd dan mensen met een hogere opleiding. Eenzelfde trend zien we voor mensen met een lager inkomen.

Redenen om te willen verhuizen

Aan de mensen die zeker weten dat ze binnen 2 jaar willen verhuizen, is gevraagd naar de drie belangrijkste redenen daarvoor. In totaal gaat het om 258 respondenten. Hieruit is een top 5 van verhuismotieven samengesteld:

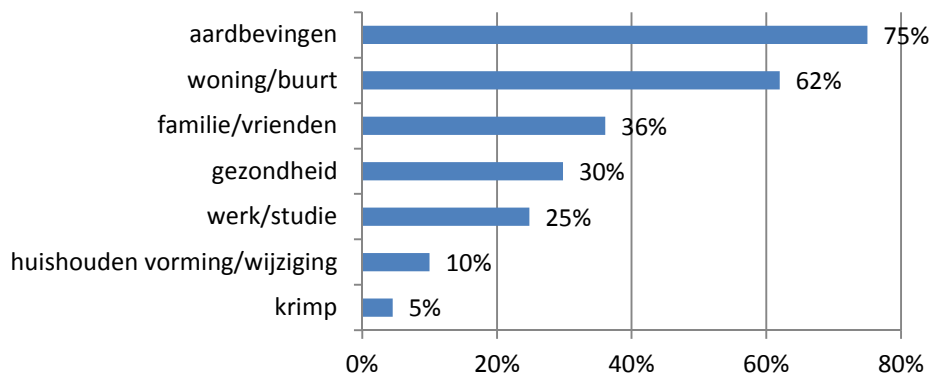
Top 5 van verhuismotieven

	Eemsdelta	Appingedam	Delfzijl	Eemsmond	Loppersum
1	aardbevingen	aardbevingen	aardbevingen	aardbevingen	aardbevingen
2	ontevreden met huidige woning	gezondheid	Ontevreden met huidige woning	ontevreden met huidige woning	gezondheid
3	gezondheid	wil kopen i.p.v. huren	werk	gezondheid	ontevreden met huidige woning
4	werk	ontevreden met huidige woning	ontevreden met woonomgeving	werk	huwelijk, samenwonen
5	ontevreden met woonomgeving	werk	gezondheid	ontevreden met woonomgeving	werk

De belangrijkste reden die deze inwoners aangeven zijn de aardbevingen. Blijkbaar zijn de gevolgen en de onzekerheid die de bevingen teweeg brengen voor deze mensen zo sterk, dat ze zich niet meer prettig voelen op hun huidige woonplek. Als tweede motief wordt de eigen woning genoemd waar

men niet tevreden mee is. Ten derde noemen de bewoners de eigen gezondheid; reden van verhuizen is dan dat men een kleinere of gelijkvloerse woning wil of een woning zonder tuin. Andere belangrijke motieven om te verhuizen zijn werk en de huidige woonomgeving. De bevolkingsafname is voor de mensen die zeker willen verhuizen niet tot nauwelijks een motief (zie ook figuur 2). Overigens is de groep stellig verhuiscandidate te klein om nadere uitsplitsingen te doen naar gemeente en geografische locatie.

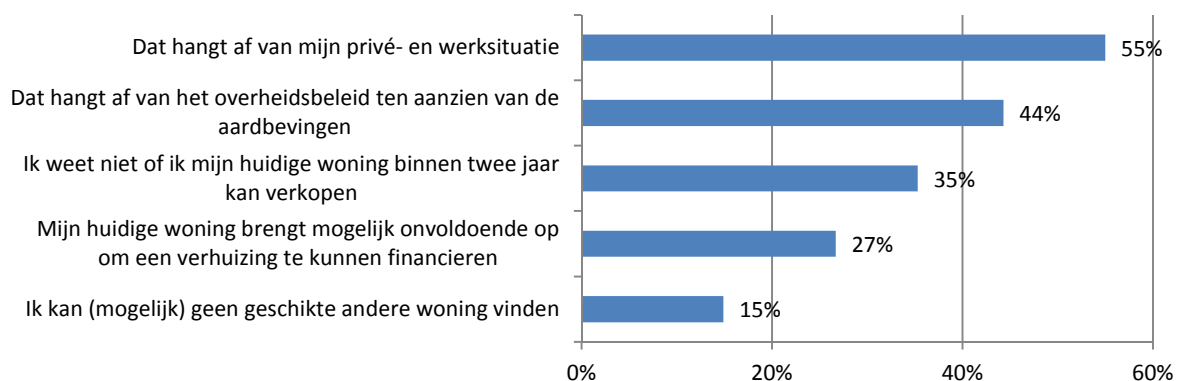
Figuur 2. Verhuismotieven van 'stellige' verhuiscandidate, Eemsdelta totaal (meerdere antwoorden, procentuele weergave van aantal keren genoemd)

Redenen van 'twijfel' om te willen verhuizen

Drie op de tien inwoners van de Eemsdelta geven aan dat ze misschien willen verhuizen (N=590). Wat zijn de redenen dat ze wel denken aan verhuizen, maar toch twijfelen? Volgens deze 'twijfelaars' hangt dat vooral af van de privé- en werksituatie. Maar ook is het overheidsbeleid ten aanzien van de aardbevingen een belangrijk punt voor deze mensen. Daarnaast is de huidige onzekerheid op de woningmarkt ('Kan ik mijn woning verkopen? Brengt mijn huidige woning voldoende op?') een belangrijke factor.

Figuur 3. Redenen van twijfel van 'mogelijk' verhuiscandidate, Eemsdelta totaal (meerdere antwoorden, procentuele weergave van aantal keren genoemd)

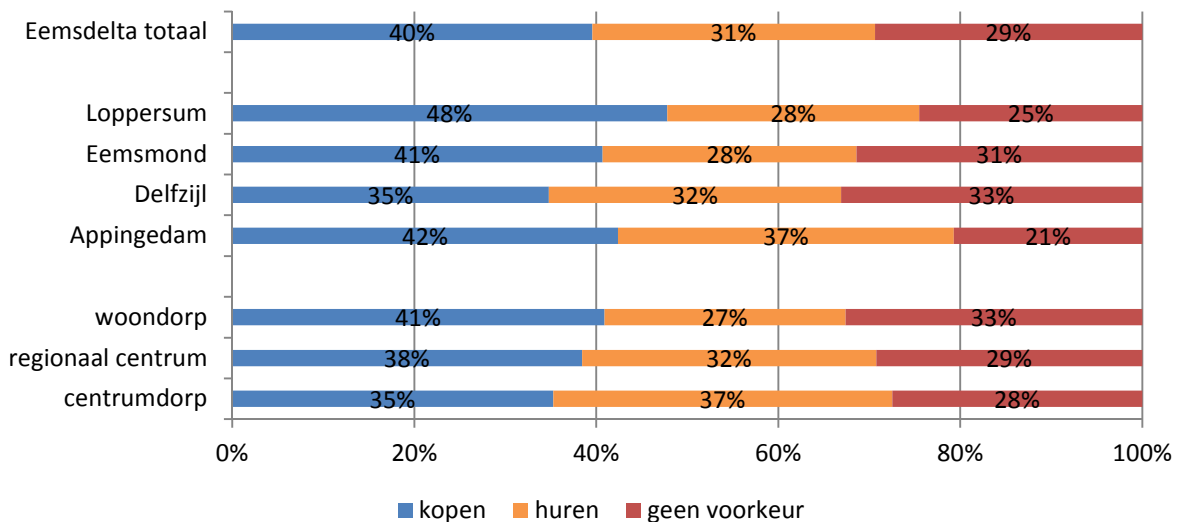

Gewenst type woning

Wilt u uw toekomstige woning huren of kopen? Dat is gevraagd aan alle potentiële vertrekkers. Figuur 4 laat zien dat meer mensen willen verhuizen naar een koopwoning dan een huurwoning. Als we de mensen die 'geen voorkeur' hebben buiten beschouwing laten, dan komen we voor de regio Eemsdelta op een verdeling van 56% voor een koopwoning versus 44% voor een huurwoning. Deze behoefte aan huurwoningen is lager dan het landelijke en provinciale gemiddelde in 2012. Landelijk is de gewenste vraag naar huurwoningen 52% en naar koopwoningen 48%. Voor de provincie Groningen is dat respectievelijk 53% en 47% (WoOn onderzoek 2012). Wat verder opvalt is de relatief

hoge wens naar koopwoningen in Loppersum en de relatief hoge vraag aan huurwoningen in de centrumdorpen.

Figuur 4. Wilt u uw toekomstige woning huren of kopen? (% , N=858)

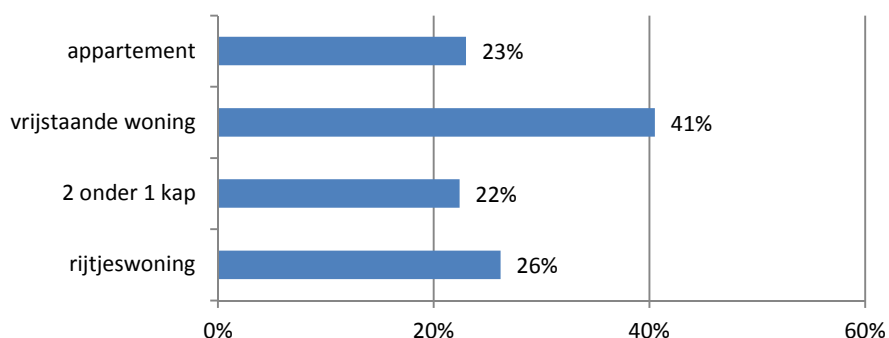
Nb. vanwege het lage aantal potentiële vertrekkers in het buitengebied is deze uitsplitsing niet weergegeven

Een vergelijking tussen verschillende groepen naar achtergrondgegevens geeft de volgende verschillen:

- Hoe ouder men is, hoe vaker men aangeeft liever een nieuwe woning te willen huren dan te kopen. En vice versa, mensen in de leeftijdsgroep 18-34 en 35-49 jaar vielen liever een woning kopen dan huren.
- Huishoudens met kinderen die willen verhuizen, lijken de voorkeur te hebben voor een koopwoning boven een huurwoning (65% prefereert kopen, tegenover 13% huren en 23% heeft geen voorkeur). Ter vergelijking: 29% van de verhuigeneigden alleenstaanden wil kopen, 38% van de huishoudens zonder kinderen en 25% van de eenoudergezinnen.
- Lager opgeleiden die willen verhuizen geven aan een nieuwe woning eerder te willen huren; hoger opgeleiden willen eerder kopen.
- Van de verhuigeneigden die nu een koopwoning hebben, wil meer dan de helft (55%) verhuizen naar een nieuwe koopwoning en 17% wil huren. We zien een omgekeerde trend bij de verhuigeneigde huurders: 54% wil opnieuw een huurwoning en 16% een koopwoning.
- Een groot aandeel mensen die nu in een rijtjeswoning of appartement woont, lijkt in de toekomst de voorkeur te geven aan een huurwoning (respectievelijk 43% en 52%). Een meerderheid van de bewoners van vrijstaande woningen en twee onder een kap woningen geeft de voorkeur aan een koopwoning (resp. 52% en 50%).

Naar welk type woning willen de potentiële vertrekkers bij voorkeur verhuizen? Vooral vrijstaande woningen zijn in trek (figuur 5). Dat geldt in mindere mate voor rijtjeswoningen, twee onder een kap woningen en appartementen. Twee onder een kap woningen zijn wat meer in trek bij de verhuigeneigden woonachtig in Appingedam, terwijl appartementen wat meer in trek zijn bij de verhuigeneigden in Delfzijl.

Figuur 5. Gewenste type woning, Eemsdelta totaal (meerdere antwoorden, procentuele weergave van aantal keren genoemd)

Tabel 1. Gewenst type woning naar gemeente, type dorp (meerdere antwoorden mogelijk)

	rijtjeswoning	2 onder 1 kap	vrijstaande woning	appartement
Appingedam	24%	34%	42%	7%
Delfzijl	26%	16%	37%	43%
Eemsmond	27%	25%	44%	22%
Loppersum	28%	24%	45%	24%
centrumdorp	43%	29%	32%	11%
regionaal centrum	22%	22%	41%	31%
woondorp	24%	20%	45%	16%

Nb. vanwege het lage aantal potentiële vertrekkers in het buitengebied is deze uitsplitsing niet weergegeven

Een onderscheid in groepen laat de volgende verschillen zien:

- Appartementen zijn vooral in trek bij verhuisgeneigde 65-plussers, maar ook relatief veel 50-64 jarigen hebben deze voorkeur. Vrijstaande woningen en twee onder een kappers zijn meer in trek bij de wat jongere leeftijdsgroepen.
- Alleenstaanden die hebben aangegeven te willen verhuizen, willen dat iets vaker naar een rijtjeswoning, huishoudens zonder kinderen geven de voorkeur aan een appartement of vrijstaande woning, huishoudens met kinderen aan een vrijstaande woning.
- Rijtjeswoningen, maar ook vrijstaande woningen, zijn wat meer in trek bij vertrekkende huurders. Vertrekkende kopers zien zich vooral verhuizen naar een vrijstaande woning.
- Potentiële vertrekkers die momenteel in een rijtjeswoning wonen willen bij voorkeur verhuizen naar een andere rijtjeswoning of een vrijstaande woning. Vertrekkers in een appartement blijven liever wonen in een appartement. Mensen woonachtig in een vrijstaande woning of twee onder een kap woning verhuizen het liefst naar een vrijstaande woning.

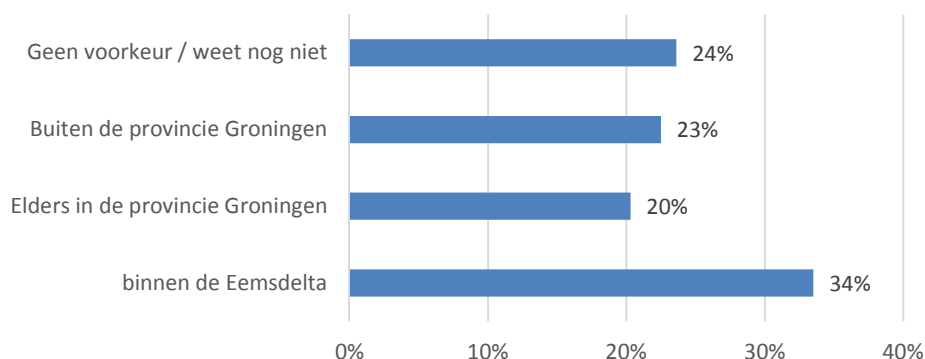
Gewenste woonplek

Eenderde van de potentiële vertrekkers in de Eemsdelta wil in de eigen regio blijven wonen (figuur 6). Daarvan wil 11% wel naar Appingedam vertrekken, 12% naar Delfzijl, 8% naar Eemsmond en 3% naar Loppersum.

In Appingedam willen de meeste mensen in de eigen gemeente blijven wonen (42%), gevolgd door Eemsdelta (26%) en Delfzijl (25%). In Loppersum wil slechts 16% van de potentiële vertrekkers dat (tabel 2). Wat verder opvalt, is dat relatief weinig vertrekkenden elders in de Eemsdelta zouden

willen wonen, in Appingedam zelfs minimaal. In Loppersum is naar verhouding een groter aandeel mensen dat de voorkeur heeft voor een nieuwe woonplaats elders in de provincie Groningen².

Figuur 6. Waar wilt u bij voorkeur gaan wonen? (% , Eemsdelta totaal)

Tabel 2. Waar wilt u bij voorkeur gaan wonen? (% , gemeenten)

	Appingedam	Delfzijl	Eemmond	Loppersum
binnen eigen gemeente	42%	25%	26%	16%
elders in de Eemsdelta, waarvan:	0,4%	9%	7%	11%
Appingedam	-	7%	2%	5%
Delfzijl	0%	-	2%	4%
Eemmond	0,4%	2%	-	2%
Loppersum	0%	0%	4%	-
elders in de provincie (incl stad)	16%	21%	20%	24%
Buiten de provincie Groningen	22%	24%	21%	21%
Geen voorkeur / weet nog niet	20%	21%	26%	29%

Onderscheid in groepen naar achtergrondkenmerken geeft enkele verschillen:

- Een groter aandeel verhuisgeneigde huurders (44%) dan verhuisgeneigde mensen met een koopwoning (27%) wil binnen de Eemsdelta verhuizen. Deze laatste groep potentiële vertrekkers wil eerder naar buiten de provincie verhuizen (30%, tegenover 11% huurders).
- Verder valt op dat verhuisgeneigden die nu in een rijtjeswoning of appartement wonen relatief vaak aangeven binnen de Eemsdelta te willen verhuizen (resp. 41% en 49%). Voor potentiële vertrekkers nu woonachtig in een twee onder een kap- of een vrijstaande woning is dat respectievelijk 28% en 27%.
- Van de mensen die een toekomstige woning willen huren, is 34% geneigd dat binnen de Eemsdelta te willen doen. Iets minder dan de helft (45%) van de toekomstige kopers wil dat binnen de Eemsdelta.

Redenen om te blijven

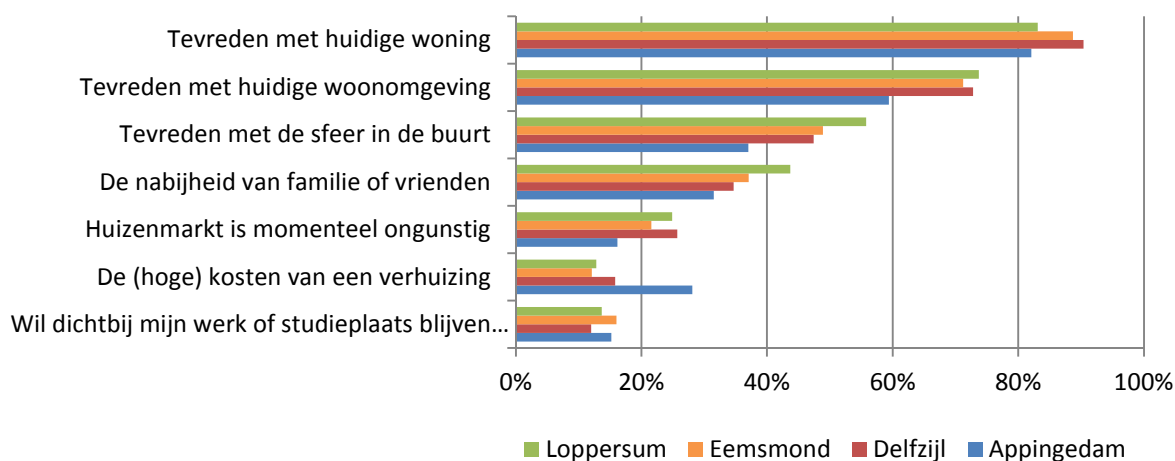
De grootste groep mensen wil graag blijven wonen waar ze wonen (60%, N=1.338). Wat zijn de redenen die zij hiervoor opgeven? Vooral de tevredenheid met de woning en woonomgeving zijn bepalende factoren. Maar ook de sfeer en contacten in de buurt zijn belangrijk voor een grote groep blijvers, net als de nabijheid van familie en vrienden.

² Ondanks dat vergelijking met het vorige burgeronderzoek voor de woon- en leefbaarheidsmonitor 2013 niet mogelijk is (dit door een andere vraagstelling), is wel een gelijke lijn zichtbaar.

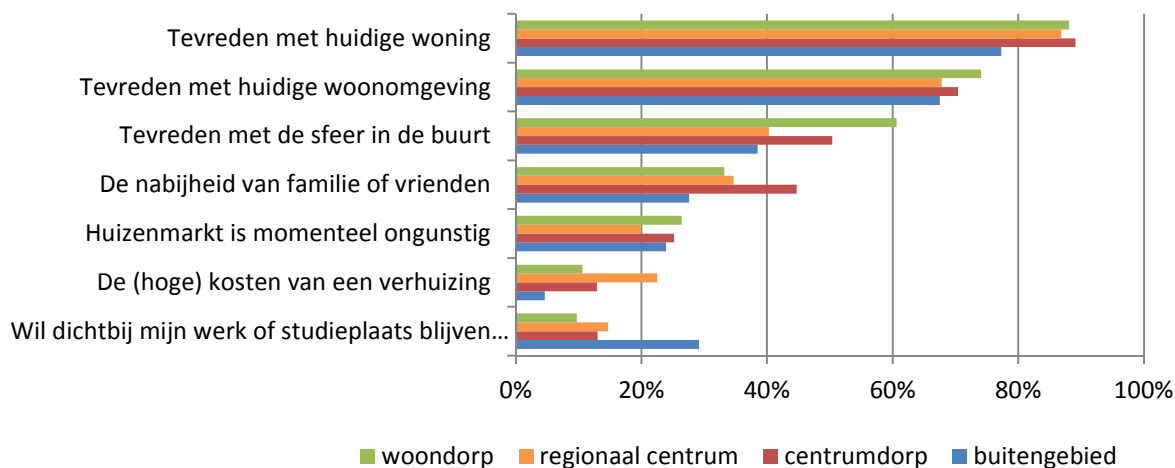
Figuur 7 laat de redenen om te willen blijven wonen waar men nu woont zien, uitgesplitst per gemeente. Wat opvalt is dat in Appingedam de woonomgeving en de sfeer in de buurt relatief minder vaak wordt genoemd als reden om te willen blijven dan in de andere drie gemeenten. Eerder zagen we dit ook terug in een lagere waardering van de woonomgeving (zie ook het feitenblad 'Waardering van leefbaarheid en woonomgeving'). Juist in Appingedam wordt naar verhouding vaak de verhuiskosten genoemd als reden om te blijven.

Figuur 7. Redenen dat men graag wil blijven wonen op huidige woonplek, naar gemeente (meerdere antwoorden mogelijk)

Enkele opvallende verschillen bij vergelijking naar type dorpen zijn een hogere score op tevredenheid met de sfeer in de buurt in woondorpen en centrumdorpen, en de hogere score op nabijheid van familie en vrienden in de centrumdorpen.

Figuur 8. Redenen dat men graag wil blijven wonen op huidige woonplek, naar type dorp (meerdere antwoorden mogelijk)

Tussen mensen met een huur- of koopwoning zien we enkele verschillen (tabel 2). Voor huurders spelen de kosten een relatief grote rol bij de beslissing om al of niet te gaan verhuizen. Voor kopers is de ongunstige huizenmarkt van dit moment vooral een factor van betekenis. Deze factoren spelen ook een rol wanneer we de verschillen in verhuisgeneigdheid bekijken bij mensen in verschillende typen woningen. Voor mensen woonachtig in een rijtjeswoning, zijn vooral de kosten van verhuizen van belang. Mensen met een vrijstaande woning en een twee onder een kapper noemen eerder de ongunstige woningmarkt als reden om te blijven wonen waar men woont. Verder zien we dat

mensen in een rijtjeswoning iets minder vaak de sfeer in de buurt aangeven als reden om te blijven. Juist deze laatstgenoemde groep hecht vooral aan de nabijheid van familie en vrienden. Bekijken we de mate van verbondenheid (zie ook het feitenblad 'Contacten en binding met de woonomgeving') dan zien we dat voor mensen met een sterkere sociale binding de woning en woonomgeving een belangrijke rol speelt; voor mensen met een minder sterke binding zijn vooral de kosten van een verhuizing van belang.

Tabel 3. Redenen om te blijven, naar huur/koop, type woning en binding met de omgeving (meerdere antwoorden, procentuele weergave van aantal keren genoemd)

	Tevreden met woning	Tevreden met woon-omgeving	Tevreden met sfeer in buurt	Nabijheid familie/vrienden	kosten verhuizing	dichtbij werk/studie blijven wonen	Ongunstige huizenmarkt
koop	86%	86%	48%	36%	9%	16%	34%
huur	88%	88%	45%	36%	30%	11%	4%
rijtjeswoning	84%	69%	42%	41%	30%	15%	13%
appartement	92%	66%	48%	21%	21%	7%	6%
twee onder een kap	87%	70%	52%	42%	17%	12%	27%
Vrijstaande woning	87%	71%	49%	33%	6%	16%	32%
minder sterke binding	68%	29%		33%	60%	16%	38%
middelmatige sterke binding	87%	58%	28%	33%	20%	15%	29%
sterke binding	90%	82%	67%	42%	11%	13%	20%

Literatuur

Latten, J. & N. Kooiman (2011). Aantrekkingskracht van regio's en demografische gevolgen. Bevolkingstrends 59(2), pp: 105-110. Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen.

RIGO (2014). Het woon- en leefklimaat in ontwikkeling. Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta.

Colofon

Datum: oktober 2015

Opdrachtgever: Stuurgroep Wonen en Voorzieningen Eemsdelta

Auteur: Carola Simon (c.simon@sociaalplanbureaugroningen.nl)

Sociaal Planbureau Groningen

www.sociaalplanbureaugroningen.nl

We danken alle inwoners van de Eemsdelta die hebben meegewerkt aan dit onderzoek

Toelichting op werkwijze

Burgerpeiling Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta 2015

Dit feitenblad gaat in op de methodologische aspecten van het onderzoek. We gaan kort in op de constructie van de vragenlijst, de gebruikte werkwijze, de respons en weging van het bestand.

In juni 2015 is onder 19.000 mensen woonachtig in 9 gemeenten³ van het aardbevingsgebied Groningen een vragenlijst uitgezet. is gedaan in het samenwerking tussen CMO STAMM, OTB (TU Delft) en Sociaal Planbureau Groningen. OTB voerde de bewonersraadpleging uit in opdracht van de Dialoogtafel Groningen. Dit onderzoek maakt deel uit van een breder onderzoeksproject naar de gevolgen van de aardbevingen voor de Groningse woningmarkt. CMO STAMM/Sociaal Planbureau Groningen deed dit in opdracht van de Stuurgroep Wonen en Voorzieningen Eemsdelta. Zij waren tevens verantwoordelijk voor het veldwerk.

De vragenlijst

De vragenlijst bevat, naast een algemeen deel, drie inhoudelijke thema's: (1) leefbaarheid en voorzieningen, (2) verhuisgeneigdheid en woonwensen en (3) invloed van de aardbevingen op de woning het woongenot. In de vraagstellingen is zoveel mogelijk aangesloten bij eerder onderzoek om vergelijking mogelijk te maken. Het betreft:

- (ad. 1 en 2) de burgerpeiling Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta 2013;
- (ad 2.) de woonwensenonderzoeken zoals geregeld door het OTB verricht. De vragen in deze woonwensenonderzoeken komen vaak overeen met de vragen zoals die in het landelijke woningbehoefteonderzoek WoON worden gesteld;
- (ad. 3) een onderzoek naar de effecten van de aardbevingen op het woongenot onder leden van het Groninger Panel (2014, Sociaal Planbureau Groningen), als een onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen (2014).

In samenspraak met de opdrachtgevers (zowel Dialoogtafel als Stuurgroep Eemsdelta) en OTB zijn tevens nieuwe vragen in de vragenlijst opgenomen.

Werkwijze

Binnen de benaderde inwoners zijn twee groepen te onderscheiden. Ten eerste zijn 811 deelnemers aan het Groninger panel woonachtig in de 9 gemeenten uitgenodigd voor deelname. Het Groninger Panel is een provinciaal panel en een representatieve afspiegeling van de Groninger bevolking van 18 jaar en ouder. Het panel heeft ongeveer 3000 leden die circa vijf keer per jaar worden uitgenodigd om online een vragenlijst in te vullen.

Ten tweede hebben alle negen gemeenten een steekproef getrokken uit hun bevolkingsadministratie. Hierbij werden alleen inwoners van 18 jaar en ouder benaderd, is er steeds 1 persoon per huishouden benaderd, en zijn de institutionele bewoners niet meegenomen.

In totaal zijn ruim 19.000 inwoners uit de 9 gemeenten per brief uitgenodigd om mee te doen aan het onderzoek. In de brief stond een unieke link naar de internet enquête. Daarnaast konden respondenten op verzoek een schriftelijke enquête toegestuurd krijgen. Door 415 personen is een schriftelijke vragenlijst ingevuld. Na 2 weken is per post een herinneringskaart gestuurd voor deelname aan het onderzoek.

---

³ Delfzijl, Eemsmund, Appingedam, Loppersum, Bedum, De Marne, Winsum, Ten Boer en Slochteren

Aantal respondenten

De respons naar gemeente is weergegeven in de tabellen 1 en 2.

Tabel 1. Respons door middel van de steekproef benaderde inwoners

Gemeente	Teruggekomen	Uitgezet	% Respons
Appingedam	207	1.002	20,7
Bedum	303	1.548	19,6
Delfzijl	811	4.311	18,8
De Marne	281	1.576	17,8
Eemsum	531	2.422	21,9
Loppersum	579	2.496	23,2
Slochteren	470	2.144	21,9
Ten Boer	211	984	21,4
Winsum	441	1.953	22,6
Totaal	3.834	18.436	20,8

Tabel 2. Respons Groninger panel

Gemeente	Teruggekomen	Uitgezet	% Respons
Appingedam	24	37	64,9
Bedum	110	145	75,9
Delfzijl	44	80	55,0
De Marne	86	137	62,8
Eemsum	27	46	58,7
Loppersum	21	37	56,8
Slochteren	96	133	72,2
Ten Boer	99	156	63,5
Winsum	22	40	55,0
Totaal	529	811	65,2

CMO STAMM/Sociaal Planbureau Groningen heeft zorg gedragen voor de opschoning van het bestand. OTB voor de weging en ophoging. Om ervoor te zorgen dat de respondenten een zo goed mogelijke afspiegeling vormen van de totale populatie is het bestand gewogen en opgehoogd naar voor de gehele populatie bekende cijfers. Voor elk van de 9 gemeenten is gewogen en opgehoogd naar een combinatie van huishoudenstype en leeftijd (op basis van door het Sociaal Planbureau Groningen aangeleverde informatie voor 2013). Omdat deze gegevens (het zogenaamde wegingskader) alleen betrekking hebben op zelfstandig wonende huishoudens zijn de inwonenden boven de 18 jaar niet meegenomen in deze stap van het wegingsproces. Een uitgebreide omschrijving van de verschillende stappen genomen voor de weging, is te lezen in de rapportage van OTB (te verschijnen).